

§ 358 Öppnande av Hamngatan och uppdrag om revidering av åtgärdsprogram för partiklar PM10

Dnr KS 2019-847

Ärende

I Allians för Linköpings förslag till förändring av nämndernas ramar inför 2019 fick samhällsbyggnadsnämnden uppdraget ”Öppnande av Hamngatan”.

År 2011 överskrev Linköpings kommun miljökvalitetsnormen (MKN) för partiklar, PM10, på Hamngatan. MKN är ett gränsvärde fastställt genom införandet av EU:s luftkvalitetsdirektiv. Vid ett överskridande av MKN finns det krav på att åtgärdsprogram ska antas och genomföras. Åtgärdsprogrammet ska innehålla åtgärder som säkerställer att MKN snarast följs.

Linköpings kommun har sedan överskridandet av MKN 2011 arbetat med flera åtgärder för att sänka partikelhalten, bland annat åtgärder för att minska biltrafiken, dammbindning med CMA (Kalciummagnesiumacetat), sänkt hastighet, slitstark beläggning, ökad städfrekvens och ny städutrustning. Byggnationen av Råbergaleden 2012 samt införandet av kollektivtrafikkörfälten på Hamngatan 2014 har minskat biltrafiken på Hamngatan och minskningen av biltrafik bedöms vara den mest effektiva åtgärden som genomförts.

Under handläggningen av uppdraget ”Öppnande av Hamngatan” har tre olika scenarier studerats: nuvarande trafikutformning, återinförande av dubbla filer för biltrafik samt delvis återinförande av dubbla filer för biltrafik. De simulerade ökningarna av fordonstrafiken i beräkningarna är cirka 10-20 procent vid återinförande av dubbla filer för biltrafik beroende på gatuavsnitt. Efter ombyggnationen av Hamngatan 2014 bedöms den bestående minskningen av biltrafiken på gatan vara cirka 20 procent.

En luftkvalitetsutredning har genomförts för att undersöka hur luftkvaliteten påverkas av de ökade trafikmängderna.

Luftutredningen omfattar partiklar, PM10, och kvävedioxid, NO₂, eftersom det är de vanligaste föroreningarna i gaturum som svenska kommuner i vissa fall överskrider.

Beräkningsresultat partiklar, PM10

Beräkningarna visar att partikelhalterna, PM10, ligger under MKN i samtliga beräkningar. Partikelhalten ökar vid återinförande och delvis återinförande av biltrafiken i kollektivtrafikkörfälten. Högst ökning ger återinförandet av dubbla filer.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Kommentar till beräkningsresultatet för PM10

Risken för hjärtkärl- och lungsjukdomar inklusive lungcancer ökar proportionellt mot halten avgaspartiklar. Ur ett hälsoperspektiv blir det därför viktigt att hålla partikelhalten så låg som möjligt.

Beräkningsresultat Kvävedioxid, NO2

Utredningen visar att kvävedioxidhalten ligger över MKN i samtliga scenarier 2018 och 2030. Kvävedioxidhalten ökar vid återinförande och delvis återinförande av biltrafiken.

Kommentar till beräkningsresultatet för NO2

Beräkningarna bekräftar att kommunen behöver mäta kvävedioxid. Kommunen kommer därför börja mäta kvävedioxidhalten i gaturum.

Förvaltningens ställningstagande

SMHI:s beräkningar visar att:

1. Hamngatan och Järnvägsgatan redan idag överskrider MKN för NO2
2. PM10 och NO2 ökar vid återinförande av dubbla filer.

Med hänsyn till resultatet landar förvaltningen i att det inte är lämpligt att ta bort kollektivtrafikkörfälten på Hamngatan.

Det bedöms däremot möjligt att ta bort kollektivtrafikkörfältet i västlig riktning på Tullbron eftersom det inte bedöms innebära en ökning av trafiken.

Tullbron är inte med i SMHI:s modelleringar eftersom Tullbrons trafikflöden inte bedöms öka med en förändring av körfältens nyttjande.

Muharrem Demirok (C) yrkade på samhällsbyggnadsnämndens sammanträde 2019-11-13 att kommunfullmäktige beslutar enligt följande:

1. Kollektivtrafikkörfältet i västlig riktning på Tullbron och kollektivtrafikkörfälten i båda riktningar på Hamngatan öppnas upp för biltrafik.
2. Åtgärdsprogram för partiklar PM10 Linköpings kommun revideras i enlighet med beslutssats 1.
3. Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att se över vilka åtgärder som kan genomföras för att kompensera för ökade halter av partiklar och kvävedioxid.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade 2019-11-13 § 189 att tillstyrka Muharrem Demiroks (C) förslag till beslut.

Kommunstyrelsens beslutade 2019-11-19, § 344

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

1. Samhällsbyggnadsnämndens förslag tillstyrks.

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktiges beslut 2019-11-26

1. Kollektivtrafikkörfältet i västlig riktning på Tullbron och kollektivtrafikfälten i båda riktningar på Hamngatan öppnas upp för biltrafik.
2. Åtgärdsprogram för partiklar PM10 Linköpings kommun revideras i enlighet med beslutssats 1.
3. Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att se över vilka åtgärder som kan genomföras för att kompensera för ökade halter av partiklar och kvävedioxid.

Beslutsunderlag

Ojusterat protokollsutdrag kommunstyrelsen 2019-11-19, § 344

Ojusterat protokollsutdrag samhällsbyggnadsnämnden 2019-11-13, § 189

Tjänsteskrivelse

Luftutredning Hamngatan

Indragning av kollektivtrafikkörfält på Tullbron och Hamngatan

E-postmeddelande, Uppsala universitet - Hamngatan

Yttranden

Gösta Gustavsson (C) och Björn Immerstrand (MP) yttrar sig

Yrkanden

Muharrem Demirok (C), Anna Steiner Ekström (M), Johan Häggblom (KD), Magnus Engström (KD), Andreas Viborg (L), Yvonne de Martin (C), Rolf Edelman (M), Klas Ahlberg (-), Gunnar Franzén (SD), Elsa Ericsson (M) och Daniel Noregran (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Mari Hultgren (S), Rebecka Hovenberg (MP), Gunnar Gustafsson (MP), Fredrik Hasselgren (V), Rebecka Hovenberg (MP) och Conny Delerud (S) yrkar avslag till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Chris Dahlvist (SD) och Patrik Westlund (SD) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut och lämnar följande tilläggsyrkande:

”Kollektivtrafikkörfälten på Hamngatan ska tas bort omedelbart.”

Stefan Erikson (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut och yrkar avslag till Chris Dahlvists (SD) med fleras tilläggsyrkande.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Beslutsordning

Ordföranden ställer Muharrem Demiroks (C) med fleras bifallsyrkande till kommunstyrelsens förslag till beslut mot Mari Hultgrens (S) med fleras avslagsyrkande till kommunstyrelsens förslag till beslut och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till beslut.

Ordföranden ställer därefter proposition på Chris Dahlgvists (SD) med fleras tilläggsyrkande och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag till beslut.

Kommunfullmäktiges beslut

- 1. Kollektivtrafikkörfältet i västlig riktning på Tullbron och kollektivtrafikkörfälten i båda riktningar på Hamngatan öppnas upp för biltrafik.**
- 2. Åtgärdsprogram för partiklar PM10 Linköpings kommun revideras i enlighet med beslutssats 1.**
- 3. Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att se över vilka åtgärder som kan genomföras för att kompensera för ökade halter av partiklar och kvävedioxid.**

Reservationer

Samtliga tjänstgörande ledamöter från Miljöpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för Rebecka Hovenbergs (MP) med fleras avslagsyrkande och lämnar följande skriftliga reservation:

”Miljöpartiet är starkt kritiska till att ta bort kollektivtrafikstråket och öppna upp hela Hamngatan för biltrafik igen.

Det framgår tydligt av underlaget till beslut att de farliga partikelhalterna kommer öka och då riskerar att hamna över tillåtna gränsvärden om Hamngatan åter öppnas för biltrafik. Risker för hjärtkärlsjukdomar och lungsjukdomar inklusive lungcancer ökar proportionellt mot luftföroreningshalten, vilket innebär att ur ett folkhälsoperspektiv är det därför direkt skadligt att ta bort kollektivtrafikkörfälten på Hamngatan.

Dessutom kommer biltrafiken öka betydligt. Det är välkänt inom trafikforskning att det inte går att bygga bort köer, eftersom fler människor väljer bilen ju enklare det är att komma fram. Det innebär att köerna snart är ett faktum igen. Beslutet leder därför till att målet att minska andelen bilresor och öka andelen kollektivtrafik- och cykelresor blir mycket svårare att nå. Koldioxidutsläppen kommer öka och därmed är målet att bli CO₂-neutral till 2025 ännu längre borta.

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--

Att Alliansen trots det extremt tydliga utredningsmaterialet ändå väljer att öppna hela Hamngatan för biltrafik saknar motstycke och är ren populism som riskerar att skada de människor som bor på eller vistas utomhus vid Hamngatan.”

Samtliga tjänstgörande ledamöter från Vänsterpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för Fredrik Hasselgrens (V) avslagsyrkande och lämnar följande skriftliga reservation:

”Att öppna kollektivtrafikkörfältet på Hamngatan för biltrafik saknar motstycke i att gå emot expertisen. Att genomdriva opportunistisk tramspolitik för de fåtal röster detta medfört kommer att skada de barn som nu växer upp kring Hamngatan. Vi vet ännu inte allt om partiklars hälsovådliga effekter, men vi vet att exponering ökar linjärt med risk för hjärtkärlsjukdom, höjer risken för lungsjukdom och har statistiska samband med psykisk sjukdom och hjärntumör.

För några fler röster har alltså Allians för Linköping valt att öka trafikgenomflödet genom innerstaden. Vänsterpartiet vänder sig emot den här typen av politik och önskar att Alliansen valde att lita på såväl vetenskap som beprövad erfarenhet istället för bilföraropportunistik.”

Samtliga tjänstgörande ledamöter från Socialdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för Mari Hultgrens (S) med fleras med fleras avslagsyrkande.

Samtliga tjänstgörande ledamöter från Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet att avslå Chris Dahlqvists (SD) med fleras tilläggsyrkande.

Beslutet skickas till:
Samhällsbyggnadsnämnden

Ordförandens signatur	Justerarens signatur	Justerarens signatur	
-----------------------	----------------------	----------------------	--